

Nr 107

Regeringens proposition angående föreskrifter om avgifter hos byggnadsnämnd;

beslutad den 17 april 1975.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

INGVAR CARLSSON

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att regeringen får bemyndigande att meddela föreskrifter om avgifter hos byggnadsnämnd och att överlåta åt kommun att meddela sådana föreskrifter.

Taxa för avgifter hos byggnadsnämnd utfärdas enligt nu gällande regler av länsstyrelsen. Förslaget i propositionen innebär att det blir möjligt för regeringen att överlämna hela avgiftsprövningen till kommunen.

STADSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1975-04-17

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Sträng, Johansson, Holmqvist, Aspling, Geijer, Bengtsson, Norling, Löfberg, Lidbom, Carlsson, Feldt, Sigurdson, Gustafsson, Zachrisson, Leijon, Hjelm-Wallén.

Föredragande: statsrådet Carlsson

Proposition angående föreskrifter om avgifter hos byggnadsnämnd

1 Inledning

Såväl i lagstiftningsärenden som i andra sammanhang har ofta konstaterats att den statliga tillsynen och kontrollen över kommunernas sätt att fullgöra sina uppgifter bör minskas. I samband med beslut om reformer på olika områden har åtgärder vidtagits för att begränsa eller avskaffa statlig detaljreglering. Vidare har i direktiven till vissa statliga kommittéer angetts att frågan om statlig tillsyn över den kommunala verksamhet, som utredningsuppdraget avser, bör prövas.

I 1974 års statsverksproposition (prop. 1974:1 bil. 16) anförde chefen för kommundepartementet att en fortsatt översyn skulle göras av statens tillsyns- och kontrollfunktioner gentemot kommunerna. Syftet med översynen angavs vara att onödiga detaljföreskrifter som kan försvära den kommunala verksamheten borde slopas. En sådan översyn pågår f. n. inom kommundepartementet i samarbete med övriga berörda departement.

Statens planverk har i skrivelse den 5 december 1974 till kommundepartementet föreslagit ändrade regler för utfärdande av taxa för avgifter hos byggnadsnämnd. Med anledning härav och som ett delresultat av nyssnämnda översynsarbete har promemorian (Ds Kn 1975:1) Minskad statlig detaljreglering av kommunerna, PM I Avgifter hos byggnadsnämnd, upprättats inom kommundepartementet.

Promemorian har remissbehandlats och yttranden har avgetts av statens lantmäteriverk, statens planverk, statens industriverk, länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Gotlands, Malmöhus, Väst-

manlands, Kopparbergs, Västernorrlands och Norrbottens län, Botkyrka, Gotlands, Kiruna, Landskrona, Mjölby, Mora, Norrköpings, Stockholms, Sundsvalls, Uppsala, Västerås och Örnsköldsviks kommuner, byggnadsnämnderna i Borlänge och Eskilstuna kommuner, stadsarkitekten i Växjö kommun samt Svenska kommunförbundet.

2 Gällande rätt

2.1 Allmänt om kommunala avgifter

Kommuns medelsbehov skall enligt 51 § kommunallagen (1953:753, omtryckt 1969:765) (KL) och 55 § kommunallagen (1957:50) för Stockholm (omtryckt 1969:766) (KLS) täckas genom utdebitering av allmän kommunalskatt, i den mån det inte fylls på annat sätt. Med det sistnämnda avses bl. a. kommunala avgifter.

Regler om kommunala avgifter finns såväl i de nämnda kommunallagarna (74 § KL resp. 78 § KLS) som i särskilda författningar, i den mån de inte grundas enbart på praxis. Vid uttag skall självkostnads- och likställighetsprinciperna följas. Avgiftsrätten får inte utövas i vinstsyfte och avgifterna får inte bestämmas så att vissa kommunmedlemmar blir särskilt gynnade eller missgynnade. När avgiftsrätten regleras i särskild författning, förekommer det att avsteg görs från dessa principer.

En grupp av de kommunala avgifterna brukar betecknas som privaträttsliga. Dessa avgifter grundas på avtal mellan kommunen och den enskilde eller på att denne frivilligt tar emot något som kommunen tillhandahåller. Inom ramen för kommunernas affärsmissiga verksamhet förekommer i stor omfattning privaträttsliga avgifter, exempelvis för el, gas och kollektiva transporter. Kommunala beslut om sådana avgifter behöver aldrig underställas statlig myndighets prövning.

Kommunala avgifter som regleras i författning betecknas som offentligrättsliga. Dessa avgifter beslutas av kommunalt organ. I vissa fall skall dock kommunens beslut underställas statlig myndighet. Detta gäller bl. a. gatubyggnadskostnadsbidrag enligt 67 § byggnadslagen (1947:385, omtryckt 1972:775) (BL) och avgifter hos byggnadsnämnd för ritningsgranskning, besiktning m. m. enligt 8 § byggnadsstadgan (1959:612, omtryckt 1972:776) (BS) liksom för avsyning enligt 59 § förordningen (1961:568) om brandfarliga varor (FBV). Underställningsskyldighet föreligger däremot inte i fråga om exempelvis gatumatksersättning (56-66 §§ BL), renhållningsavgifter enligt 3 § lagen (1965:54) om kommunala renhållningsavgifter eller vatten och avloppsavgifter enligt 27 § lagen (1970:244) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar (va-lagen). För många offentligrättsliga kommunala avgifter gäller att kommunen tillhandahåller den avgiftsbelagda nyttigheten i en monopolställning och under ett tvång för den enskilde att ta nyttigheten i anspråk.

2.2 Taxa för avgifter hos byggnadsnämnd

Länsstyrelsen får enligt 8 § BS på framställning av kommun utfärda taxa för avgifter att erläggas av den som hos byggnadsnämnden påkallar åtgärd, vilken föranleder ritningsgranskning, besiktning eller annan tids- eller kostnadskrävande förrättning. Avgiftsbeläggningen kan omfatta olika åtgärder såsom granskning av ritningar och tekniska beskrivningar, särskild utredning, besiktning m. m. Också annan tids- eller kostnadskrävande förrättning som påkallas hos byggnadsnämnden kan beläggas med avgift. Detta torde gälla exempelvis sådan mera omfattande och ingående rådgivningsverksamhet som inte kan anses omfattad av nämndens skyldigheter enligt 1 § BS. I vissa grupper av enklare ärenden tas som regel inte ut någon avgift.

Vid utformningen av taxa enligt 8 § BS bör avgifternas belopp, enligt föredragande departementschefens uttalande i prop. 1959:168, göras beroende av byggnadsföretagets omfattning och den mängd av arbete som, genomsnittligt sett, brukar läggas ned på ett ärende av den beskaffenhet det gäller.

Länsstyrelsens prövning syftar till att kontrollera att avgifterna inte överstiger vad som kan anses motsvara kommunens självkostnader. Länsstyrelsens beslut konstituerar en rätt för kommunen att ta ut avgifter enligt taxan, däremot ingen skyldighet.

Med stöd av 8 § BS beslutas i allmänhet utöver den så kallade byggnadslovstaxan även en taxa för byggnadslovsprövning av vatten- och avloppsinstallationer, va-installationstaxan. Vidare kan länsstyrelsen med stöd av 59 § FBV på framställning av kommun utfärda taxa för avgifter som med anledning av avsyning enligt förordningen skall erläggas till byggnadsnämnden, den så kallade FBV-taxan. I förarbetena (prop. 1961:173, ILU 1961:48, rskr 1961:369) till FBV anförs inga särskilda skäl för att taxan skall utfärdas av länsstyrelsen. Avsikten synes endast ha varit att tillskapa en ordning som stämmer överens med reglerna i BS.

Taxorna för avgifter hos byggnadsnämnd präglas till sin uppbyggnad av relativt stor likformighet i landets kommuner. Detta förklaras främst av att så kallade normalförslag har utfärdats vilka blivit vägledande för taxornas utformning i flertalet kommuner.

Normalförslag till byggnadslovstaxa utfärdades år 1963 av byggnadsstyrelsen, som då var central tillsynsmyndighet för byggnadslagstiftningen. Samråd ägde rum med dåvarande Svenska stadsförbundet och Svenska landskommunernas förbund. Statens planverk kompletterade detta normalförslag år 1969 med normalförslag till FBV-taxa och år 1972 med normalförslag till va-installationstaxa.

En översyn av gällande normaltaxerekommendationer har nyligen gjorts av Svenska kommunförbundet i samarbete med planverket. Översynen har resulterat i ett normalförslag till taxa för de olika avgifterna hos byggnadsnämnd, vilket har utfärdats av kommunförbundet.

Normalförslagen till taxor utgör rekommendationer från tillsynsmyndigheten.

digheten eller kommunförbundet. De skiljer sig härigenom från exempelvis normalhälsovårdsordningen (1971:761), vilken fastställs av regeringen och inte utan särskilda skäl i någon väsentlig mån får frångås av fastställelsemyndigheten. De i detta sammanhang aktuella normalförslagen är på intet sätt bindande för kommunen eller länsstyrelsen och länsstyrelsen kan inte vägra att utfärda taxa i enlighet med kommunens förslag enbart på den grunden att kommunen har frångått normalförslaget. För sådan vägran torde i regel fordras att taxans avgifter överstiger kommunens självkostnader eller att taxan strider mot den s. k. likställighetsprincipen.

2.3 Avgift för nybyggnadskarta

Byggnadsnämnd är enligt 2 § tredje stycket BS skyldig att på begäran lämna ut nybyggnadskarta för fastighet inom stadsplanlagt område. Nybyggnadskarta, som enligt lantmäteriverkets föreskrifter skall utvisa befintliga byggnaders läge, angränsande gators bredd och höjdläge, för toften gällande bestämmelser m. m., utgör ett i många fall nödvändigt dokument för ansökan om byggnadslov. Sålunda föreskrivs i 55 § 1 mom. BS att ansökan om byggnadslov för uppförande av nybyggnad eller tillbyggnad skall åtföljas av bl. a. situationsplan över toften, som utvisar befintliga och tillämnade byggnaders läge. Om byggnadsnämnden tillhandahåller nybyggnadskarta, skall situationsplanen grundas på denna. Det har emellertid ansetts vara tveksamt om tillhandahållandet av nybyggnadskarta får avgiftsbeläggas enligt 8 § BS.

2.4 Regeringsformens regler om normgivningsmakten

Föreskrifter om förhållandet mellan enskilda och det allmänna, som gäller ålägganden för enskilda eller i övrigt avser ingrepp i enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden, meddelas enligt 8 kap. 3 § regeringsformen (RF) genom lag. I 8 kap. 9 § föreskrivs dock att regeringen eller kommun efter riksdagens bemyndigande kan meddela sådana föreskrifter om avgifter som på grund av 3 § annars skall meddelas av riksdagen. Ett sådant bemyndigande behöver inte ges i lag.

De olika avgifterna hos byggnadsnämnd får anses utgöra sådana för den enskilde betungande avgifter som avses i 8 kap. 3 och 9 §§ RF.

Den av riksdagen i denna del bifallna (KU 1975:10, rskr 1975:62) propositionen (1975:8) om följdlagstiftning med anledning av den nya regeringsformens bestämmelser om normgivning innehåller bl. a. förslag till lag om explosiva och brandfarliga varor. I detta lagförslag finns ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om avgifter för avsyning eller besiktning av bl. a. det slag som avses i 59 § FBV. Regeringen ges vidare rätt att överlåta åt kommun att meddela sådana föreskrifter om avgifter. Motsvarande bemyndiganden beträffande sådana avgifter som avses i 8 § BS har hittills inte aktualiserats.

3 Departementspromemorian m. m.

I skrivelsen den 5 december 1974 till kommundepartementet anför planverket att kravet på att byggnadslovstaxa skall utfärdas av länsstyrelsen innebär en olägenhet. Enligt planverket torde avgifterna regelmässigt vara avsevärt lägre än kommunernas självkostnader, även om det enligt verkets erfarenhet visat sig mycket svårt att utröna hur kommunen har anpassat taxan till sina självkostnader. Härutöver framhålls att underställningsskyldighet beträffande ett flertal andra taxor numera har upphävts. Mot den bakgrunden förordar planverket en motsvarande förenkling av handläggningen av ärenden rörande avgifter hos byggnadsnämnd. Enligt verkets förslag skall för sådana åtgärder som avses i 8 § BS ersättning utgå enligt vad kommunen bestämmer.

Verket har i samma skrivelse även aktualiserat frågan om avgift för nybyggnadskarta. Verket föreslår efter samråd med lantmäteriverket att det i 8 § BS skall föreskrivas att ersättning efter vad kommunen bestämmer skall utgå för tillhandahållande av nybyggnadskarta. I framställningen anføres att flertalet kommuner, såvitt verket har sig bekant, f. n. tar ut avgift för tillhandahållande av nybyggnadskarta.

I den tidigare nämnda departementspromemorian föreslås att 8 § BS och 59 § FBV ändras så att kommun själv skall kunna besluta om avgifter hos byggnadsnämnd.

I promemorian framhålls att behovet av statlig tillsyn och kontroll över kommunernas sätt att fullgöra sina uppgifter har minskat. Syftet med kommundepartementets översyn är därför att ta bort sådana detaljföreskrifter som inte längre är nödvändiga. Med denna inriktning av utredningsarbetet har det enligt promemorian ansetts naturligt att ompröva bl. a. den statliga kontroll som sker genom att taxa för avgifter hos byggnadsnämnd beslutas av länsstyrelsen.

I promemorian redovisas också att liknande synpunkter har framkommit vid kontakter under översynsarbetet med företrädare för kommuner och Svenska kommunförbundets kansli.

De ursprungliga skälen för att avgifter enligt 8 § BS och 59 § FBV skall beslutas av länsstyrelsen torde enligt promemorian ha förlorat väsentligt i bärkraft. Kommunernas förvaltningsorganisation har efter kommunindelningsreformen avsevärt byggts ut med förbättrade personella och administrativa resurser. Riskerna för missbruk i form av taxor, vilkas avgifter överstiger självkostnaderna, bedöms i promemorian inte vara nämnvärda. Tvärtom ligger taxornas avgiftsnivå i regel avsevärt under självkostnaderna, utan att detta förhållande kan tillskrivas den prövning som sker i samband med länsstyrelsernas beslut. Länsstyrelsernas möjligheter att kontrollera hur taxornas avgifter förhåller sig till självkostnaderna torde enligt promemorian vara mycket begränsade.

Med utgångspunkt i vad föredragande departementschefen år 1959 anförde om den statliga kontrollens ändamål hänvisas i promemorian till

att andra för kommunerna mindre besvärande kontrollmöjligheter används i fråga om vissa kommunala avgifter. Exempel härpå erbjuder reglerna om vatten- och avloppstaxorna samt renhållningstaxan. I promemorian anges att dessa avgifter från ekonomisk synpunkt torde vara av större betydelse för fastighetsägaren eller byggherren än avgifterna hos byggnadsnämnd.

Den lösning som har valts i dessa fall, vilken i stora drag motsvarar den som hamnutredningen i sitt betänkande (SOU 1974:24) Förslag till hamnlag har föreslagit också för hamnavgifterna, innebär att kommunerna lämnas frihet att själva besluta om taxa. Avgiftsnivån knyts i resp. författning till självkostnaden för den avgiftsfinansierade verksamheten. En sådan självkostnadsprincip torde enligt promemorian följa redan av allmänna kommunalrättsliga grundsatser. Härutöver begränsas friheten att utforma taxorna givetvis av den allmänna kommunala likställighetsprincipen, som i va-lagen uttrycks så, att avgiftsskyldigheten skall fördelas efter skälig och rättvis grund (26 §).

Twister om tillämpning eller tolkning av va-taxa kan enligt 37 § prövas av en särskild nämnd (statens va-nämnd). Byggnadsnämnds beslut i fråga om tillämpningen av taxa enligt 8 § BS eller 59 § FBV kan enligt vad som anförs i promemorian överklagas genom förvaltningsbesvär hos länsstyrelsen (71 § BS resp. 61 § FBV). Beslut om antagande av taxa för såväl va-avgifter som de flesta andra kommunala avgifter kan däremot prövas endast efter kommunalbesvär. I samband med att underställningsskyldigheten år 1972 togs bort i fråga om torgavgifter, gatuhandelsavgifter, parkeringsavgifter och sotningsavgifter anförde föredragande departementschefen att erfarenheterna var goda av den underställningsfria ordning som redan tidigare gällde i fråga om många kommunala avgifter (prop. 1972:12).

Mot bakgrund av det anförda betecknas i promemorian den särskilda ordning som gäller för utfärdande av taxa för avgifter hos byggnadsnämnd som ett exempel på onödig statlig detaljkontroll. Taxan föreslås därför få beslutas av kommunen utan underställning. Över sådant beslut kommer kommunalbesvär att kunna anföras. Som framgår av det föregående kan enligt promemorian förvaltningsbesvär anföras mot beslut i fråga om tillämpning av taxan. Dessa kontrollmöjligheter bedöms i promemorian här liksom beträffande flertalet kommunala taxor vara tillräckliga.

I likhet med vad som gäller på de flesta områden där avgifterna är obligatoriska för den enskilde eller där kommunen har en monopolställning synes enligt promemorian en viss reglering av kommunernas avgiftsmakt nödvändig. En lämplig lösning anges vara att ersätta nuvarande föreskrifter i 8 § BS och 59 § FBV med bestämmelser av innebörden att kommunen av den som påkallar någon av de åtgärder hos byggnadsnämnd som anges i paragrafen får ta ut avgift med högst det belopp som motsvarar kommunens kostnad. En sådan föreskrift utgör visserligen endast en erinran om att självkostnadsprincipen skall tillämpas men den anses i promemorian motiverad när rätten att ta ut avgift ges uttryckligt

stöd i författning. Att taxan skall vila på skälig och rättvis grund bedöms däremot vara överflödigt att särskilt ange.

Vad gäller frågan om kommunen har rätt att ta ut avgift för tillhandahållande av nybyggnadskarta är rättsläget enligt promemorian inte helt klart. I promemorian framhålls att sådan avgiftsbeläggning i ett fall har påtalats hos justitieombudsmannen (JO). Planverket yttrade i detta ärende, efter genomgång av gällande bestämmelser på området, att rättsläget visserligen inte var helt klart men att uttagande av avgift för nybyggnadskarta dock fick anses ha lagligt stöd. JO fann vid sin prövning av ärendet inte anledning att rikta anmärkning mot byggnadsnämnden i det aktuella fallet. Samtidigt uttalade han att det var i hög grad påkallat att full klarhet rörande rättsläget kom till stånd. JO ansåg det lämpligt att planverket i samråd med lantmäteriverket utredde frågan och eventuellt utarbetade förslag till klagörande regler.

I promemorian anförs att övervägande skäl talar för att en avgiftsbeläggning av nybyggnadskartor är rättssnlig. Som tidigare har redovisats torde också flertalet kommuner ta ut ersättning för denna service. Med hänvisning till att det framstår som rimligt att kommunerna får ersättning för kostnaderna för upprättande och framställning av nybyggnadskarta och att det är angeläget att rättsläget klarläggs föreslås i promemorian att BS förtydligas på denna punkt.

Promemorian innehåller förslag till förordning om ändring i BS och till förordning om ändring i FBV. Förslaget till ändring i BS bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga*.

4 Remissyttrandena

Samtliga remissinstanser tillstyrker eller lämnar utan erinran förslaget i promemorian att kommunerna skall ges rätt att själva besluta om avgifter hos byggnadsnämnd.

Lantmäteriverket, länsstyrelsen i Östergötlands län och Norrköpings kommun menar att promemorians författningsförslag ger stöd för tolkningen att avgiften skall motsvara kommunens självkostnad i varje enskilt fall. Dessa remissinstanser förordar att avgiften anknyts till den gemensamtliga kostnaden för åtgärder av det slag och den omfattning det gäller.

Frågan om vilka åtgärder som får avgiftsbeläggas aktualiseras av *Svenska kommunförbundet, länsstyrelserna i Östergötlands och Malmöhus län*, av *byggnadsnämnden i Eskilstuna kommun* och *Mjölby kommun* samt av *stadsarkitekten i Växjö kommun*, vilka menar att det rättsliga stödet för avgiftsbeläggning av exempelvis mikrofilmning e. d. av byggnadslovhandlingar samt utstakning, lägeskontroll och andra mätningstekniska åtgärder kan vara tveksamt. I klarhetens intresse förordas en komplettering av uppräknningen av avgiftsgrundande åtgärder i 8 § BS.

Byggnadsnämnden i Eskilstuna kommun framhåller att det vore önskvärt och logiskt att i detta sammanhang slopa också underställningskyldigheten beträffande delegation till tjänsteman av beslut om ifrågasvarande avgifter.

5 Föredraganden

I takt med den starka expansionen av den kommunala verksamheten har kommunernas förvaltningsorganisationer byggts ut. Kommunerna har numera tillgång till kvalificerad sakkunskap på olika områden. Detta har skapat förutsättningar för en omprövning av behovet och omfattningen av statens tillsyn och kontroll av den kommunala verksamheten. En översyn av gällande författningsstoff har i detta syfte inletts inom regeringskansliet. Chefen för kommundepartementet angav i förra årets statsverksproposition (1974:1 bil. 16) att syftet med denna översyn var att ta bort sådana detaljföreskrifter som inte längre är nödvändiga. Som en del i detta översynsarbete har inom kommundepartementet upprättats promemorian (Ds Kn 1975:1) Minskad statlig detaljreglering av kommunerna, PM I Avgifter hos byggnadsnämnd. Promemorian behandlar bl. a. frågan om rätt för kommun att själv besluta om taxa för avgifter hos byggnadsnämnd.

Enligt 8 § byggnadsstadgan (1959:612, omtryckt 1972:776) (BS) och 59 § förordningen (1961:568) om brandfarliga varor (FBV) skall taxa för avgifter hos byggnadsnämnd utfärdas av länsstyrelsen efter förslag av kommunen. Med stöd härav utfärdas i regel en byggnadslovstaxa, en taxa för byggnadslovsprövning av va-installationer (va-installationstaxa) samt en taxa för handläggning av ärenden enligt FBV (FBV-taxa).

I promemorian föreslås att kommun får möjlighet att själv, dvs. utan underställning hos länsstyrelsen, besluta sådana avgifter som avses i 8 § BS och 59 § FBV. Vidare föreslås en komplettering av 8 § BS i syfte att undanröja den oklarhet som anses råda i fråga om kommuns rätt att belägga nybyggnadskarta med avgift.

Remissinstanserna har genomgående ställt sig positiva till förslaget att kommun skall ges rätt att besluta om sådana avgifter som avses i 8 § BS och 59 § FBV. En remissinstans anser att man i detta sammanhang borde slopa även viss underställningsskyldighet beträffande beslut om delegation hos byggnadsnämnd.

Kommunalrättskommittén framhöll i sitt betänkande XIII (Ds C 1970:2), Kommuns och andra kommunala menigheters skyldighet att underställa statlig myndighet vissa beslut, att erfarenheterna av den underställningsfria ordning som gällde i fråga om vissa ekonomiskt viktiga avgifter var goda. Som argument för att begränsa underställningsskyldighetens omfattning anfördes också de gemensamma dragen för olika avgiftsgrupper samt intresset av förenkling och rationalisering av förvaltningsförfarandet. Kommittén ansåg att förhållandena vid utredningstillfället kännetecknades av att åtskilliga avgifter av stor ekonomisk betydelse var underställningsfria, medan statlig kontroll däremot förelåg i fråga om avgifter på andra, mindre betydelsefulla områden. Bland de förslag som fördes fram i syfte att begränsa underställningsskyldigheten undantogs frågor enligt byggnadslagstiftningen. Dessa borde enligt kommittén bedömas med hänsyn till den reglering som kunde bli följden av bygglag-

utredningens (K 1969:55) arbete. Kommittén fann därför ingen anledning att ta upp frågan om förfarandet vid beslut om sådana avgifter som avses i 8 § BS. Remissinstanserna och departementschefen (prop. 1972:12) anslöt sig på denna punkt till kommitténs bedömning.

Bygglagutredningen har numera avslutat sitt arbete i och med att betänkandet (SOU 1974:21) Markanvändning och byggande har avlämnats. Betänkandet är av principkaraktär och utredningen har inte närmare övervägt formerna för beslut om taxa för avgifter hos byggnadsnämnd. Däremot föreslår utredningen att underställningsskyldigheten slopas bl. a. i fråga om beslut om delegation hos byggnadsnämnd. I avvaktan på en sådan samlad översyn av delegationsreglerna hos byggnadsnämnd bör inte nu göras någon ändring.

Svenska kommunförbundet har nyligen i samråd med bl. a. planverket utfärdat en ny rekommendation om taxa för avgifter hos byggnadsnämnd. Ett stort antal av landets kommuner kan på grund härav väntas ompröva sina taxor inom kort. Jag anser inte minst mot denna bakgrund att det nu är lämpligt att ta upp frågan om formerna för fastställande av sådana avgifter. På de skäl som anförs i promemorian ansluter jag mig till bedömningen att tiden nu är mogen att till kommunerna överlämna rätten att själva besluta om taxa för avgifter hos byggnadsnämnd.

Som framhålls i promemorian utgör föreskrifter om avgifter av detta slag sådant åläggande för enskild som enligt 8 kap. 3 och 9 §§ regeringsformen (RF), om föreskrifterna inte meddelas i lag, kräver riksdagens bemyndigande. Sådant bemyndigande behöver inte ges i lag.

Vad beträffar avgifter enligt FBV har riksdagen (KU 1975:10, rskr 1975:62) genom att i denna del bifalla regeringens proposition (1975:8) om följdlagstiftning med anledning av den nya regeringsformens bestämmelser om normgivning bemyndigat regeringen att meddela föreskrifter och att överlåta åt kommun att meddela sådana föreskrifter.

Motsvarande bemyndigande har tidigare inte aktualiserats beträffande avgifter enligt BS. Bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om sådana avgifter bör nu inhämtas. Bemyndigandet bör innefatta rätt för regeringen att överlåta åt kommunen att meddela sådana föreskrifter. I det följande vill jag i stora drag redovisa de ändringar i BS som jag vid bifall till mitt förslag avser att föreslå regeringen.

Förslaget i promemorian har i huvudsak godtagits av remissinstanserna. Ett par remissinstanser framhåller att självkostnadsprincipen i förslaget har uttryckts så att utrymme kan finnas för tolkningen att det är kommunens kostnader i det enskilda ärendet som skall bestämma den högsta avgift som får tas ut i ärendet. Jag ansluter mig till vad föredragande departementschefen anförde i prop. 1959:168 om att avgifternas belopp bör göras beroende av byggnadsföretagets omfattning och den mängd arbete som, genomsnittligt sett, brukar läggas ned på ett ärende av den beskaffenhet det gäller. Jag avser att föreslå regeringen att bestämmelsen utformas så att den angivna principen kommer till tydligt uttryck.

I promemorian föreslås att paragrafen ändras så att det klarläggs att nybyggnadskarta får beläggas med avgift. För egen del ansluter jag mig till bedömningen i promemorian att det finns skäl att i författningstexten klart ange att nybyggnadskarta får beläggas med avgift.

Några remissinstanser framhåller att det är osäkert om rätten att ta ut avgift omfattar utstakning, lägeskontroll och andra mätningstekniska åtgärder samt åtgärder för arkivering såsom mikrofilmning och liknande. Dessa instanser föreslår därför en komplettering av uppräknningen av avgiftsgrundande åtgärder i 8 § BS. Kontrollen av att byggnader har förlagts i rätt läge ingår i den besiktning som enligt 64 § 1 mom. BS företas av byggnadsnämnd. Vad gäller sådan utstakning som enligt 63 § BS skall utföras av byggnadsnämnden är enligt min mening sådana och liknande mätningstekniska åtgärder att hänföra till sådan tids- eller kostnadskrävande åtgärd som, oberoende av om de kan betecknas som förrättningar, bör kunna avgiftsbeläggas enligt 8 § BS. Om det med stöd av 8 § BS kan tas ut avgift även för arkiveringsåtgärder såsom mikrofilmning och liknande har varit föremål för viss tveksamhet. Enligt min mening bör kommunerna ha möjlighet att välja mellan att infordra arkivbeständiga handlingar av sökanden enligt bestämmelserna i BS och med stöd härav meddelade föreskrifter i Svensk byggnorm eller att själv framställa sådana handlingar. I det senare fallet bör kommunen kunna ta ut avgift för framställningskostnaderna. Jag avser att föreslå regeringen att 8 § BS utformas så att nu angivna principer kommer till klart uttryck.

6 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att bemyndiga regeringen att besluta föreskrifter om avgifter för tids- eller kostnadskrävande åtgärder hos byggnadsnämnd med rätt för regeringen att överlåta åt kommun att meddela föreskrifter om sådana avgifter.

Ärendet bör behandlas under innevarande riksmöte.

7 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.

Bilaga
Promemorians
förslag

**Förslag till
Förordning om ändring i byggnadsstadgan (1959:612)**

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

På framställning av kommunen äger länsstyrelsen utfärda taxa för avgifter att erläggas av den, som hos byggnadsnämnden påkallar åtgärd vilken föranleder ritningsgranskning, besiktning eller annan tids- eller kostnadskrävande förrättning.

Av den som hos byggnadsnämnden begär utlämnande av nybyggnadskarta eller påkallar åtgärd vilken föranleder ritningsgranskning, besiktning eller annan tids- eller kostnadskrävande förrättning får kommunen taga ut avgift med högst det belopp som motsvarar kommunens kostnad för upprättande och framställning av den begärda kartan eller kommunens kostnad med anledning av den begärda åtgärden.

Grunder för beräkning av avgift som avses i första stycket anges i taxa som beslutas av kommunfullmäktige.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1975. Kommunfullmäktige får före ikraftträdandet besluta grunder för beräkning av avgift att gälla från och med den 1 juli 1975.